

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 39.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 30. septembir 1930.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrifstovuni. Telf. 143.

4. árg.

Tandlæge BREND
traffes 11—5. Telf. 114.

Allir føroyskir fiskimenn brúka nú
v. Toor's
hálandsku oljuleiðir.

Færøerne og Danmark.

»Social-Demokratens,
København, for 20. Sept.
bringer følgende Artikel
om Forholdene Færøerne
og Danmark:

I Torsdags besøgte Statsminister Stauning paa sin Rejse hjem fra Grønland ogsaa Thorshavn og holdt Mode med Lagtingsmændene for at søge direkte at faa en Forhandling i Gang om de paaستاende Overensstemmelser med den danske Stat.

Hr. Patursson og hans Selvstyrefolk udeblev næsten alle fra Modet og fastslog dermed for Alverden, at deres Politik kun er tom Demonstration. Den gamle Selvstyremand, der tillige er dansk Landsfigsmand, skal have sagt, at han vilde ikke gaa ind i Lagtingsbygningen, saa længe det danske Flag vejede derover, men det er uretgeligt et lidt for latterligt Paaskud til, at voksne Mennesker maa have Lov til at bruge det. Hr. Patursson vilde saamænd være en lige saa fanatisk Selvstyremand efter som for, og slig Bravade er kun Tegn paa, at Positivt er der ikke i hans Politik.

Hr. Stauning, der jo et Par Gange har været Færø-Spørgsmaalet paa nært Hold, har iøvrigt udtalt sig om Spørgsmaalet til »Føroya Social-Demokrat«, Udtalelser, det lykkedes os at bringe i Gaar i den største Del af vort Oplag.

Det vil sikkert være en enstemmig Opfattelse herved, at Stauning med disse Ord har sagt det danske Folks Mening til Færøerne. Vi er ikke Undertrykkere og Voldsmand, som maaske visse Færinger vil paa-staa, og vil den lille Befolkning paa Færøerne, der har faaet saa stor Støtte fra dansk Side, endelig være selvstændig og bære de tunge Byrder, det koster — ja, saa maa de virkelig have Lov til det. Men saa maa de sige det klart og aabent, og hvis ikke de siger det, saa maa vi andre ogsaa have Lov til at tro, at Hr. Patursson paa det Omraade er en Mand, der ikke har Tilslutning fra Færøernes Befolkning.

Vi ønsker det bedste Forhold mellem Danmark herved og

det Amt, der ligger oppe i det høje Nord, Færøerne. Vi yder gerne Færingerne al den Støtte, økonomisk og kulturelt, det er os muligt, men det er ikke til Glæde for nogen af Parterne at leve som Hund og Kat.

Ogsaa den konservative Presse vil sikkert give Statsminister Stauning Ret i hans alvorlige Ord til Færingerne. Allerede i Aftes har »Nationaltidende« gengivet de vigtigste af dem og kommenterer dem i følgende Ord:

De Betragtninger, Hr. Stauning har gjort gældende, falder nøje sammen med de Betragtninger, vi har fremsat her i Bladet, og hvis Hr. Stauning nogen Sinde har talt paa hele det danske Folks Vegne, saa har det været ved denne Lejlighed — derom kan vi forsikre. Der er ikke herved selv den fjerneste Tilhøjelighed til at holde paa Færingerne mod deres Vilje. Men Færingerne maa da selv, som Hr. Stauning udtrykker det, paa afgørende Maade tilkendegive Ønsket om en Adskillelse og herefter tage dems fulde Konsekvenser. De maa ikke vente, at de kan nyde Fællesskabets Fordele og samtidig være fri for dettes Forpligtelser.

Det er dette, Hr. Stauning nu paa den danske Stats og det danske Folks Vegne har sagt Færingerne, og det vil herhjemme fra alle Sider møde varm Anerkendelse, at han har sagt det uden Omsvøb, uden tvetydige Erklæringer og udflydende Talemaader, at han tværtimod befriende klart og haandgribeligt, kort og koncist har ladet Færingerne forstaa: *saaledes*, og ikke anderledes, er de Vilkaar, hvorunder den færøiske Selvstyrepolitik kan faa sine Krav opfyldt.

Der var Enighed om, at Statsminister Stauning paa den værdigste Vis repræsenterede Danmark ved Islandsfestlighederne. Nu har han besøgt Grønland og ogsaa der forstaaet at skabe nye Venner for Danmark. Paa Færøerne har Statsministeren ogsaa sagt at vise den danske Stats Ønske om at gavne Befolkningen, i dette Tilfælde Færingerne, og styrke dem i deres faerfulde Kamp med Havet. Maaske er der her en lille fanatisk Klike, som er fyldt af Danskerhad, men vi tror, at ogsaa hos Flertallet af den færøiske Befolkning vil hans Udtalelser og den danske Stats Arbejde finde Anerkendelse.

Øg herved i denne Del af Riget vil Statsministeren, naar han paa Tirsdag vender tilbage fra sin lange Rejse, møde en enstemmig Paaskønnelse.

ET AAR MAC DONALD

AF REDAKTØR JØRGEN RAKOS

Et Aar er forløbet, siden det engelske Arbejderparti, kun støttende sig til et Mindretal i Underhuset, overtog Regeringen. Ingen — hverken Arbejderpartiets Fjender i England, Konservative og Liberale, eller den øvrige Verden — havde ventet, at Macdonald og hans Mænd havde holdt Regeringen saa længe. Vi husker, da Macdonald og Henderson for et Aar siden kom til Genève, hvorledes konservative Politikere og Pressemænd med ikke saa lidt Overberøenhed i Stemmen talte om et »Færekabinet«.

Dette slog — til Lykke for Verden — ikke til. Macdonald har sliddet et Aar, og der er, hvis ikke helt nye Momenter indtræder i engelsk Politik, Udsigt til, at der endnu vil gaa lang Tid, forinden man faar Stormagten Englands socialistiske Ministerium væltet.

Man kan dertil ikke sige, at Ministeriet Macdonald har opført en Dans paa slap Line for at holde sig ved Røret. Tværtimod! Det er dets Handlinger, der har forhindret Modstanderne i at rykke frem til et virkelig farligt Angreb.

Macdonald overtog Englands Regering paa et Tidspunkt, hvor det engelske Imperium stod overfor Vanskeligheder som ingen Sinde tidligere, og betegnende er det, at et ledende engelsk konservativt Blad Dagen efter Parlamentslutningen skrev: »At styre Macdonald nu, hvor de vanskelige Spørgsmaal med Indien og Ægypten staar paa Dagsordenen, vilde betyde en Fars for Enheden indenfor hele det engelske Imperium.«

Det var næsten blevet et Dogme indenfor den saakaldte borgerlige Politiks Kredse at fortælle, at Socialister og den Slags Folk ikke var egnede til at regere. Med hvilken Støthed kan derfor Socialdemokratiet i hele Verden ikke indkassere den Ros, som selv de konservative engelske Blade lader Macdonald blive tildele.

Naar Macdonald og Henderson sammen med andre af Arbejderregjeringens Mænd om en Maanedstid atter møder i Genève, vil al Tale om »Færekabinetet« være forstummet, og i Stedet for Nysgerighed og Trækken paa Skuldrene vil de blive mødt med Beundring og Respekt, og deres Udtalelser og Planer for Verdenspolitikken vil blive hørt med dobbelt Opmærksomhed.

Intet tidligere engelsk Ministerium er gaaet ind til en saa vanskelig Situation som Kabinetet Macdonald. Indenrigspolitisk hærgede Arbejdsløsheden, og Forholdene indenfor selve Verdensrigets Rammer var saaledes, at man formelig hørte, at det knagede. Verdenskrigen var endnu ikke likvideret, franske og engelske Tropper stod endnu i Rhinlandet, og Tysklands Krigsskadebetalinger var ikke ordnede. Den højt udskegnede engelske Udenrigspolitikken Austen Chamberlain havde i uheldig Kærlighed til den chauvinistiske Del af Frankrig efterladt Forholdet til Amerika i Løser. Hver enkelt af

disse Opgaver krævede Kæmpekrafter. Macdonald og hans Mænd har ikke løst alle disse Opgaver, men dog saa mange af dem, at det borgerlige Flertal i Underhuset endnu ikke har kunnet samle sig til et fælles Stormøb imod hans Mindretalskabinet.

Det vigtigste for England var at faa Forholdet til Amerika bragt paa Fode, og Macdonald greb straks haandfast paa det vanskelige Problem. Han rejste til Amerika for at forhandle med den nyvalgte Præsident Hoover. Han opnaaede, at Baandet atter blev knyttet mellem de to mægtige angelsachsiske Nationer, og da han nogle faa Uger efter atter steg i Land i England, modtoges han som en Triumfator. Selve City, Verdenshandelsens Centrum, udnævnte ham til Æresborger. Et Bevis paa, hvorledes hele den politiske Mentalitet havde vendt sig i England. Men det vigtigste, ikke mindst for Verdenspolitikken, var, at Macdonald fra sine Forhandlinger med Præsident Hoover bragte Forslaget med hjem om, at Verdens to stærkeste Sammagter var enedes om at indkalde en Konference om Nedrustning til Søs, og at denne Konference, der stod paa i Maaneder og mange Gange var ved at bryde, endte med, at Amerika, England og Japan enedes om at nedruste, og at Frankrig og Italien afgav Løfter om, at de ogsaa vilde nedruste og konferere derom med Udenrigsminister Henderson som Mægler. Disse Forhandlinger vil rimeligvis blive ført i September Maaned i Genève.

Nedrustningerne betyder uhyre økonomiske Lettelser for de store Somagter. I Stedet for Hundreder af Millioner til nye Slagskibe og hugges baade i England, Amerika og Japan Dele af disses Flaader. For den øvrige Verden betyder denne Nedrustning til Søs, at det første Skridt til Nedrustning af Landhæren er gjort, og dernæst er det en alvorlig Opfordring til Folkeforbundets Afrustningskommission om at vaagne op af den Dvale, i hvilken den har befundet sig i næsten alle de Aar, der er gaaet, siden den kom til Verden. Man kan sikkert vente, at Overenskomsten mellem Amerika, Japan og England vil give sig synlige Udslag i September Maanedes Forhandlinger i Genève.

Dernæst kom Spørgsmaalet Indien, hvor Gandhi rejste Oprørsfanen og fik den Del af den offentlige Verdensmening, der er baseret paa Føleri, til at vende sig imod den engelske Arbejderregjering — Gandhi — i Spidsen for den lille Del af det indiske Folk, der overhovedet beskæftiger sig med Politik — krævede Indiens Uafhængighed. Dette Krav lod saa ligefremt, og lige saa selvfølgeligt lod det for visse Folk, at en engelsk socialistisk Regering straks burde akceptere dette Krav. Naar den engelske Arbejderregjering i Stedet for dette saa sig nødsaget til at lade Gandhi arrestere, ja saa var det Reaktionen. Uden at gaa ind paa Enkeltheder

i den Kamp om Indien, som vi tidligere har beskæftiget os med i vore Kroniker, skal vi nøjes med at fastslaa, at der efter al Sandynlighed om faa Uger sidder en Kommission om Forhandlingsbordet i London, hvor Gandhi og hans Nærmeste ogsaa har Plads, og hvor der forhandles om Indiens fremtidige Forhold til England. Til dette behøves ingen Kommentarer. Selve Kendsgerningerne taler for sig selv.

Austen Chamberlain efterlod Spørgsmaalet Ægypten i en saadan Tilstand, at man hvert Øjeblik kunde vente en Opstand imod England. Udenrigsminister Henderson tvang Diktaturregimentet væk i Ægypten, og naar det nu atter truer med Revolution, er denne ikke, som i det konservative Regiments Tid, vendt imod England, men imod den ægyptiske Overklasse med Kong Fuad i Spidsen.

Vender vi os fra Sorgerne indenfor selve det engelske Imperium til den europæiske Politik, har Kabinetet Macdonald ogsaa her spillet en afgørende og for Freden i Europa meget heldbringende Rolle.

Ved de to Konferencer i Haag, hvor den fredselskende Belgien mødte med den ikke saa fredselskende Ministerpræsident Tardieu ved sin Side, var det ogsaa de engelske Arbejderministre Henderson og Philip Snowden, der kom til at sige de afgørende Ord. Under tidligere Konferencer om de samme Spørgsmaal havde Frankrig haft det saa let med England, fordi detes Repræsentant, Austen Chamberlain, stadig kun optraadte som et Appendix til Frankrig. Med Arbejderministrene blev det helt anderledes. Det blev Henderson, der tvang Frankrig til at rømme Rhinlandet ved sin Erklæring om, at de engelske Besættelsestropper uden Hensyn til Frankrig vilde rømme. Philip Snowden tvang ved sin overlegne finansielle Dygtighed Frankrig og Italien, der havde lavet en køn Kabale for England i Paris, til, som bestemt i tidligere Overenskomster, at betale England en Milliard Kroner mere, end Chamberlains Repræsentanter under Forlains Repræsentanter under Forlangt. Han opnaaede endvidere, at Italien maatte indgaa paa at købe en Del af sine Kul i England.

Hele England tiljubede Socialisten Philip Snowden. Europa har ogsaa kun Grund til at juble over Englands Resultater i Haag, fordi det brød det franske Hege-moni, der siden Verdenskrigens Ophør har hvilet over Europa, og som bar Kimen i sig til en ny Verdenskrig.

*

Ogsaa hvad Forholdene i selve England angaar har Arbejderregjeringen paa en enkelt Undtagelse nær haft en heldig Haand.

Det lykkedes Finansminister Philip Snowden, umiddelbart forinden Parlamentet gik i Ferie, efter forbitrede Kampe baade med Konservativt og Liberale, at faa gennemført et Finanslovsforslag med en Forhøjelse af de direkte Skatter paa 80 Millioner Pund Sterling. Disse nye Skatter, der var nødvendige, for at Ministeriet kunde gennem-